

A photograph of a road with a dead bird on the shoulder. The bird is a small, brown and white bird, possibly a sparrow, lying on its back on the gravelly shoulder. The road is paved and has a white line. In the background, there are trees and a person on a bicycle.

De weg eist zijn tol:

10 jaar verkeersslachtoffers op de
Nijmeegsebaan in Groesbeek

Kees Schreven

NOU-congres, De Hoeve van Nunspeet, 27-29 januari 2017

Mac Gillavry D. 1930. De Levende Natuur 34: 410.

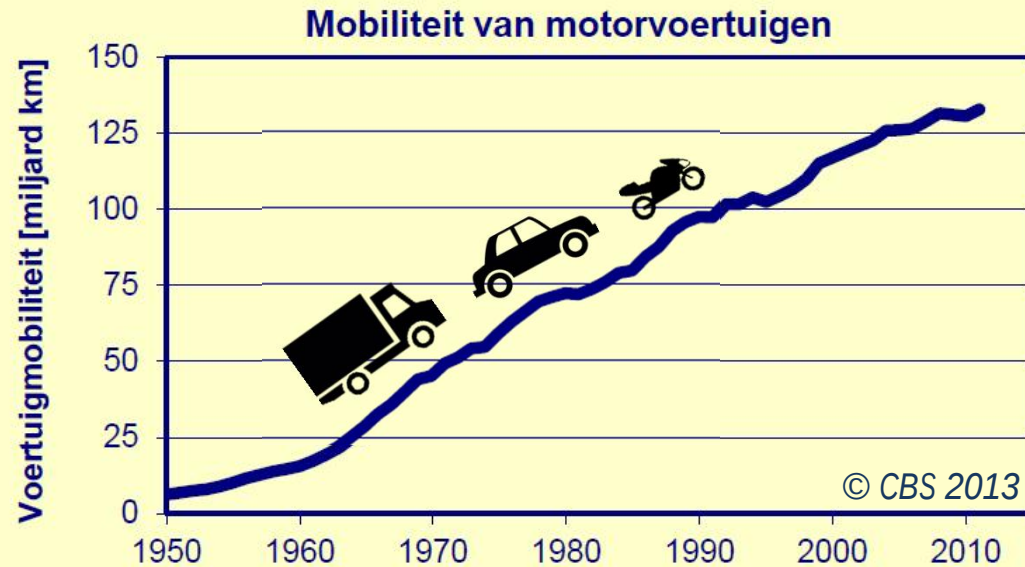
Vogels en het modern verkeer. — Vele waarnemers van vogels en andere dieren zullen opgemerkt hebben dat deze dieren door zeer snel passerende voertuigen als auto's, treinen, vliegtuigen, zich niet uit hun doen laten brengen, ook al gaat dit passeeren met geraas gepaard en ook al is de afstand gering.

Een voorbeeld daarvan is het volgende: Zaterdag 18 Januari 1930 in den trein zittende

Mac Gillavry D. 1930. *De Levende Natuur* 34: 410.

Vogels en het modern verkeer. — Vele waarnemers van vogels en andere dieren zullen opgemerkt hebben dat deze dieren door zeer snel passerende voertuigen als auto's, treinen, vliegtuigen, zich niet uit hun doen laten brengen, ook al gaat dit passeeren met geraas gepaard en ook al is de afstand groot.
Een voorbeeld

Fringilla coelebs L. in het najaar slachtoffer van het snelverkeer op met beuken (*Fagus sylvatica* L.) beplante wegen. Brouwer 1935 *Ardea*

Faunasterfte door het verkeer

M. F. MÖRZER BRUIJNS. 1959

(R.I.V.O.N. *De Levende Natuur*)

ROAD CASUALTIES AMONG BIRDS

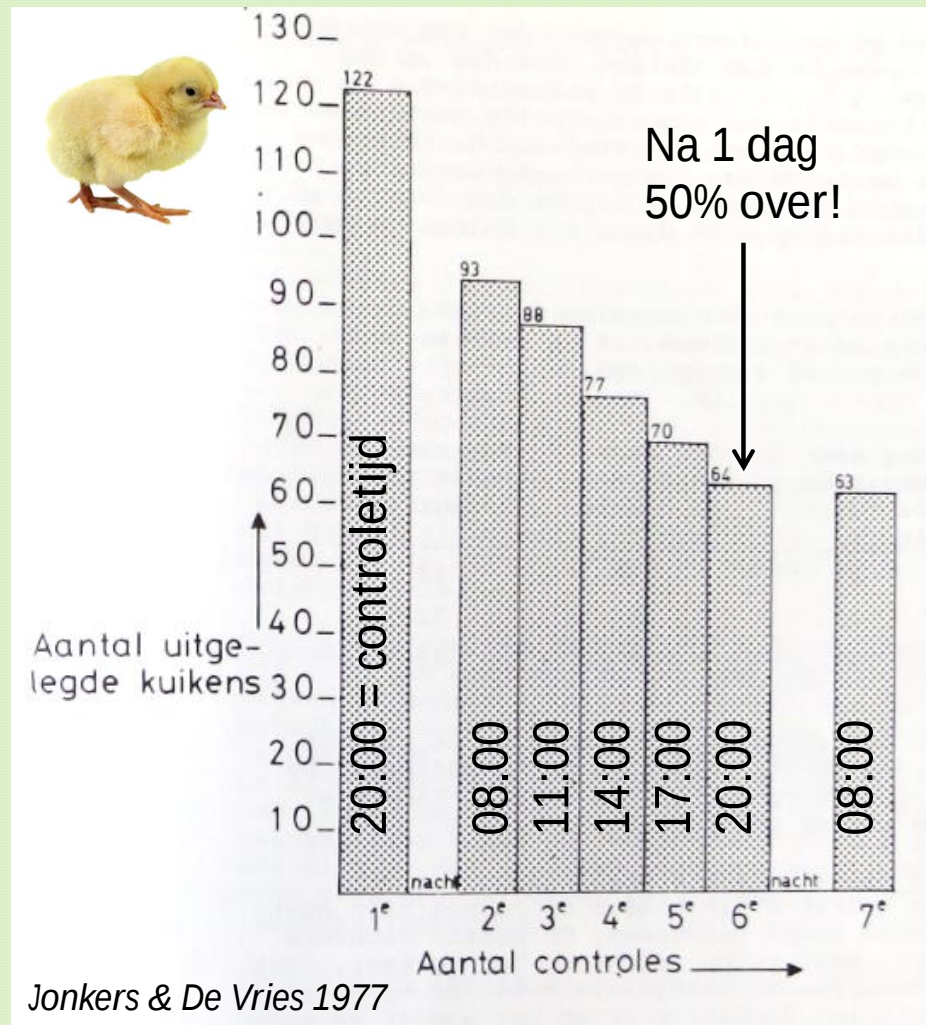
Finnis 1960 *Bird Study*

The Road Deaths Enquiry, 1960-61

Hodson & Snow 1965 *Bird Study*

Casualties among birds along a selected road in Wiltshire
Dunthorn & Errington
1964 *Bird Study*

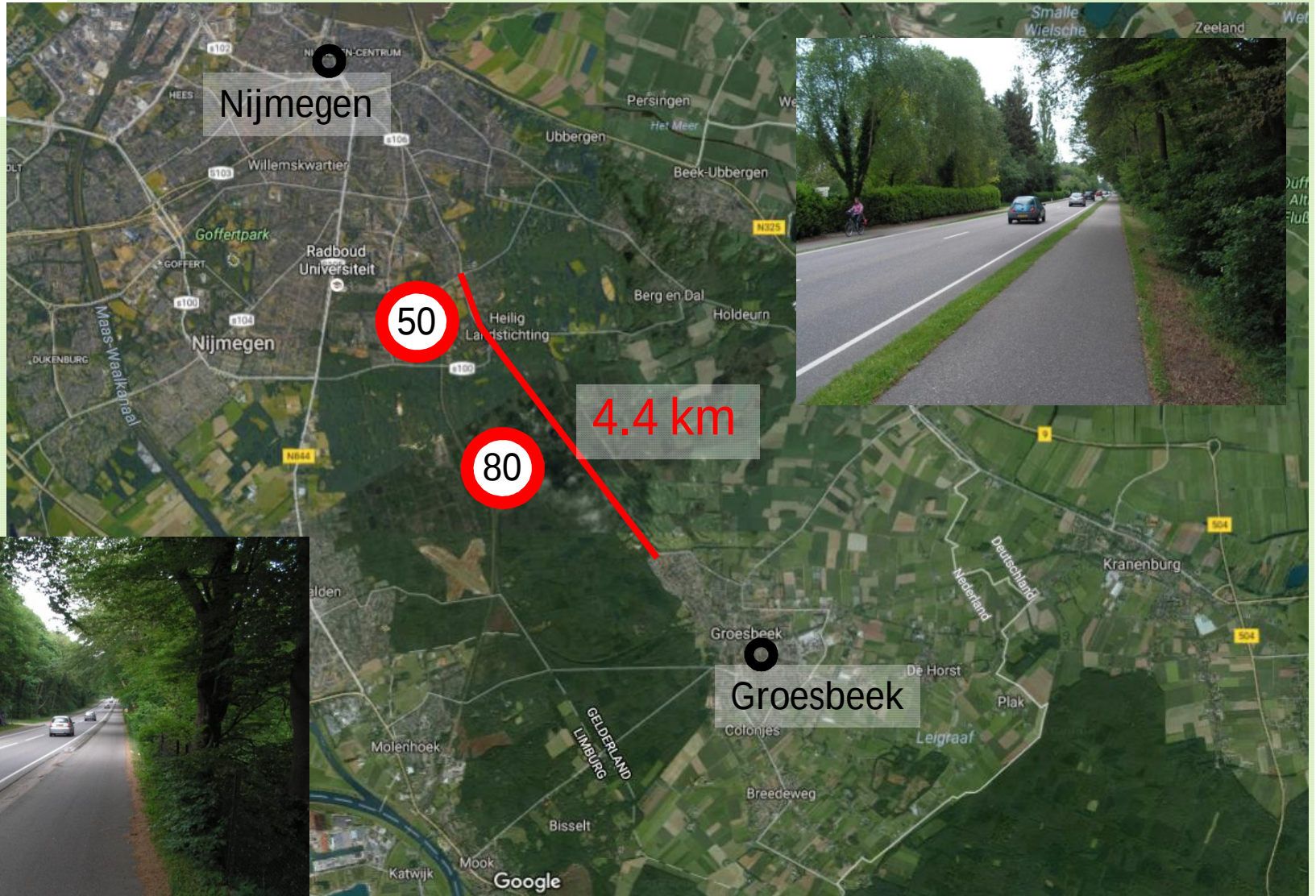
Dagelijks bezoeken!

© zoomloes.zoom.nl

Nijmeegse baan (N842) in Groesbeek 2007 – heden (per fiets)

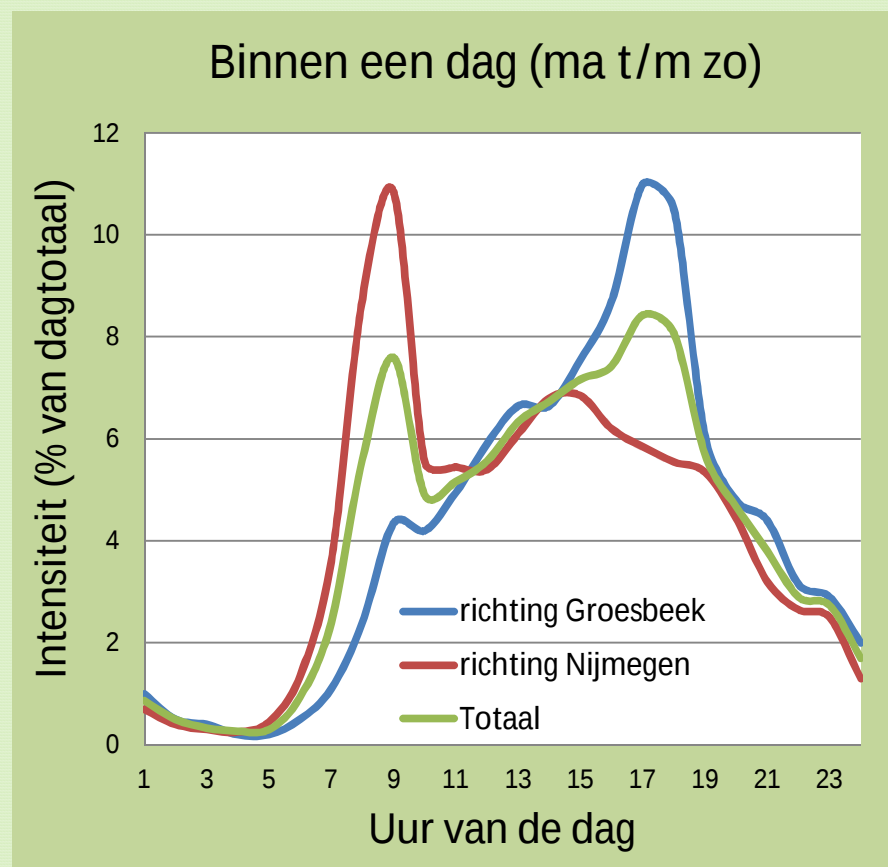
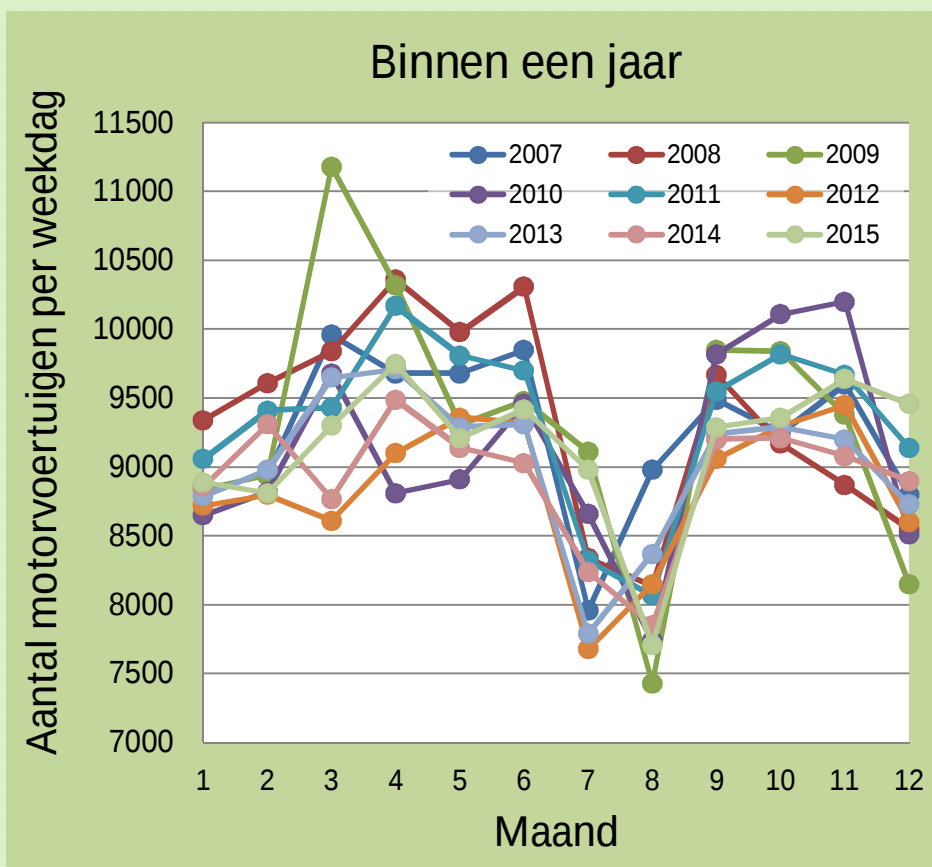

Verkeersintensiteit op de Nijmeegsebaan

Passages per dag

~ 10.000 motorvoertuigen

~ 2.000 fietsers

Slachtoffers: wat, waar, wanneer?

- Wat is de sterfte door verkeer onder de soorten, en is dit belangrijk voor de populaties?
- Soorten en aantallen
- Relatie met habitat?
- Seizoenspatronen? Leeftijd en geslacht?
- Vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen
- Conclusie & Discussie
  - Hoe zijn de aantallen te verklaren?
  - Problemen met methodes/analyses

Koolmees 1kj vrouw, traject 2, 23-12-2013

Soorten en aantallen

- 503 dieren! In 9.5 jaar
  - 279 vogels, 164 zoogdieren, 57 amfibieën, 2 reptielen
  - 12 per km per jaar
- 51 soorten
  - 30 vogel-, 16 zoogdier-, 4 amfibieën-, 1 reptielensoort
- Toplijst:

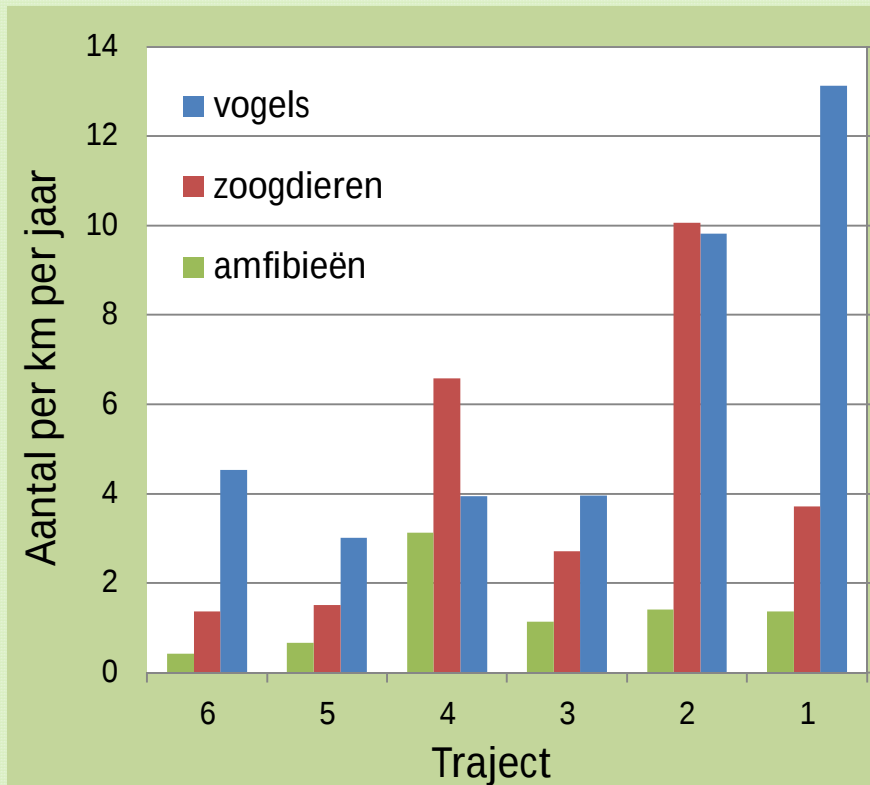

Platte Roodborst, traject 1, 14-05-2011

Vogels		Zoogdieren		Amfibieën		Reptielen	
Merel	81	Konijn	51	Gewone pad	31	Hazelworm	2
Koolmees	47	Egel	25	Bruine kikker	10		
Pimpelmees	33	Rode eekhoorn	16	(Kikker spec.)	8		
Houtduif	22	Haas	15	Groene kikker	6		
Roodborst	20	(Muis spec.)	11	Alpenwatersalamander	2		
Vink	15	Steenmarter	10				
Zwartkop	12	Bosmuis	9				

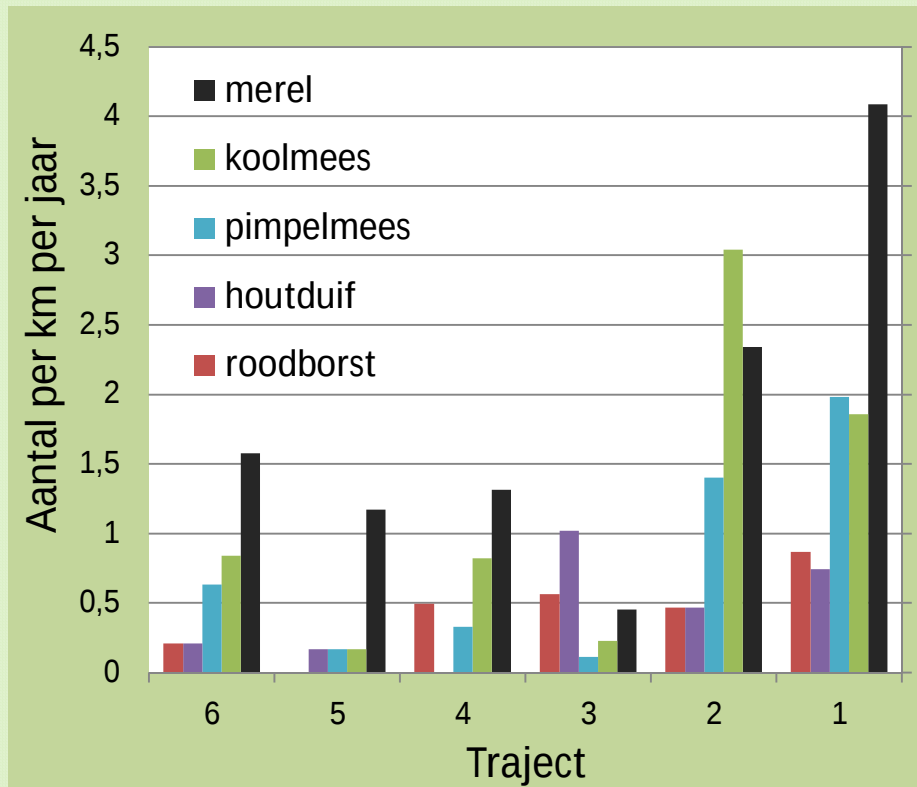
Nijmegen

Groesbeek

Relatie met habitat?

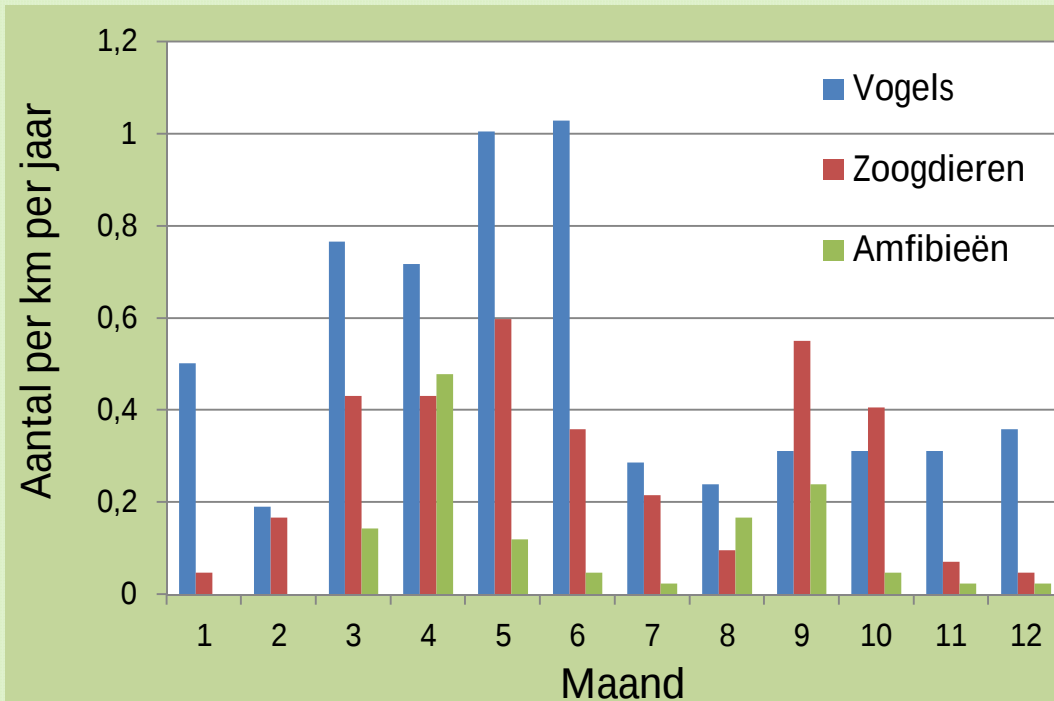
- Voorkomen, activiteit, snelheid, vlieghoogte
- Konijnen, Egels
- Amfibieëntrek

Relatie met habitat?

- Alle vijf de soorten relatief veel bij golfbaan
- Veel mezen op 2
- Houtduif veel op 3 (eikels in geklepelde berm)
- Roodborst vooral op 1-4

Seizoenspatronen

- Verkeer: zomer- en winterdip
- Voorkomen en activiteit van dieren
- Waarnemingskans:
  - Minder controles in zomer
  - Donkerder in winter

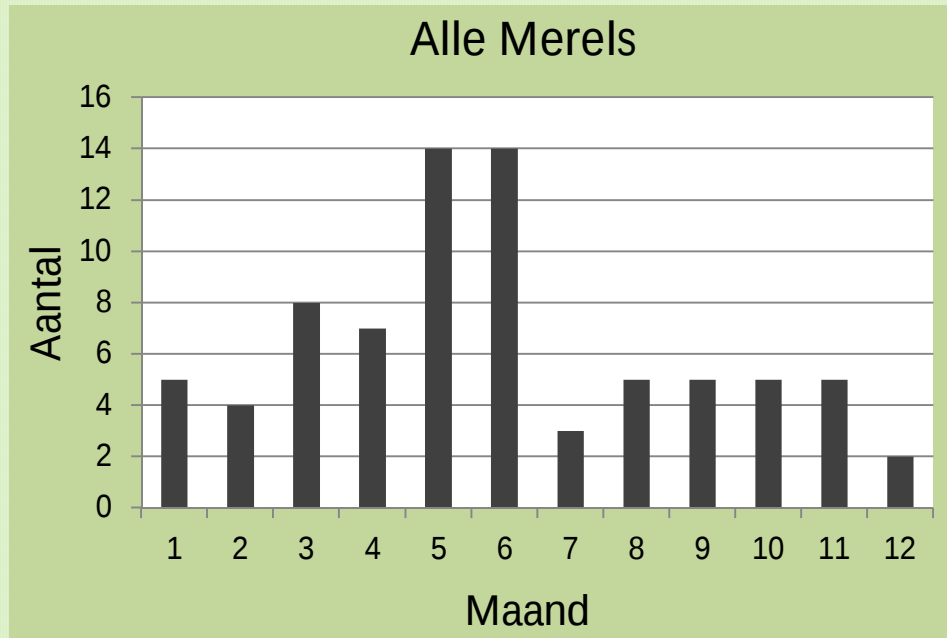

Gewone Pad, traject 5, 08-08-2013

Dwergvleermuis spec. (oud, droog), traject 1, 14-05-2011

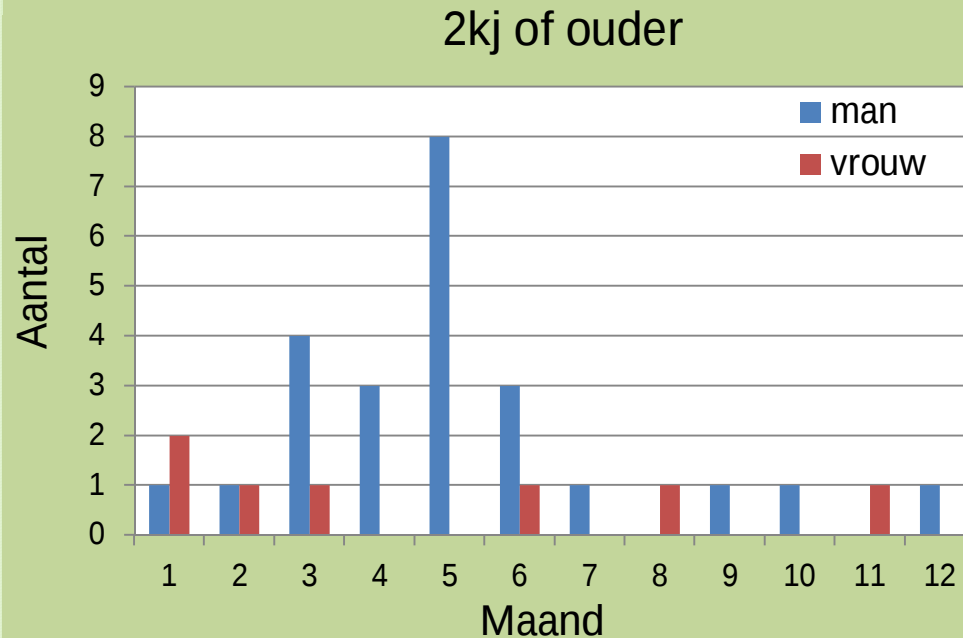
Seizoenspatronen: Merel

Merelfamilie in berm, traject 6, 01-08-2013

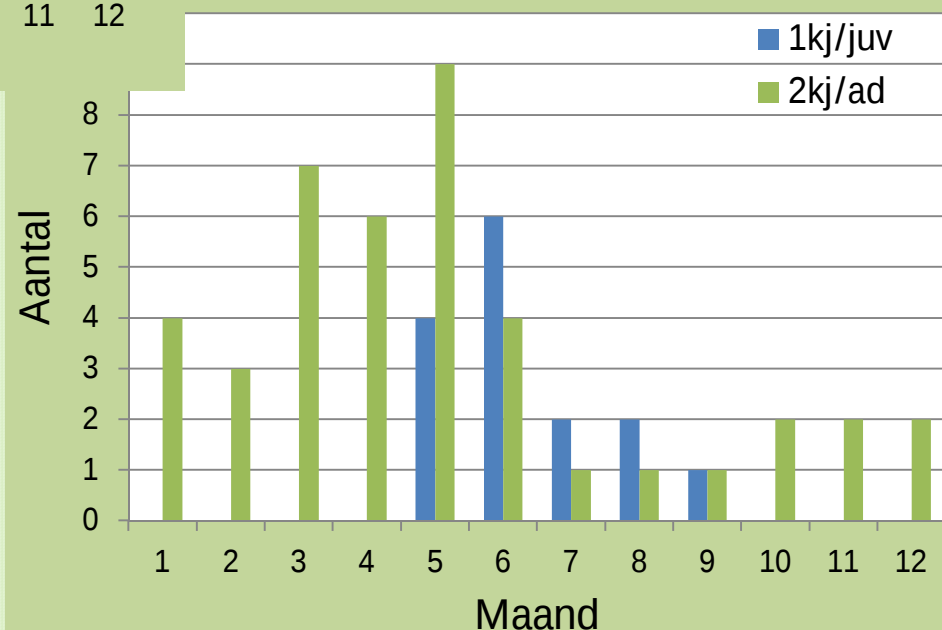
- Meer slachtoffers in voorjaar

Seizoenspatronen: Merel

Merelfamilie in berm, traject 6, 01-08-2013

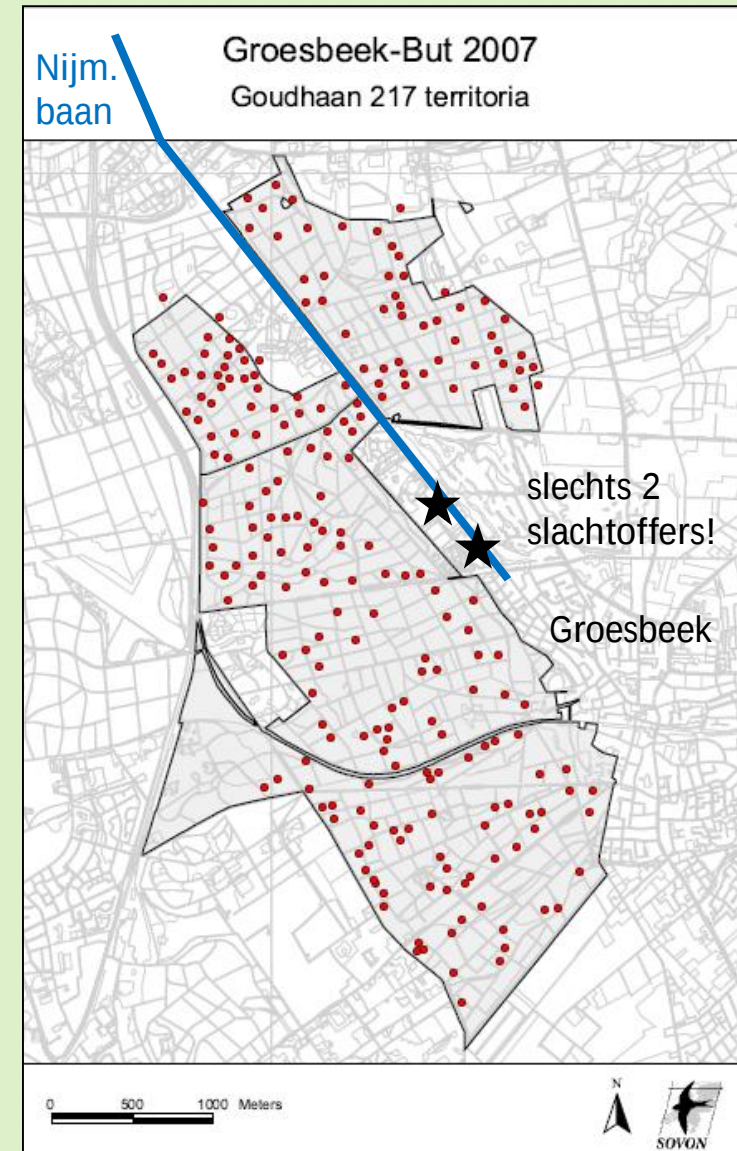
- Meer slachtoffers in voorjaar
- Juvenielenpiek in zomer
- Broedseizoen: vooral mannen onder de adulten
- Vóórkomen vs. activiteit

Conclusie & Discussie

- 12 slachtoffers per km per jaar
  - Jonkers & De Vries 1977: 15!
(in bos, intensiteit ~ 10.400 per dag)
- Seizoens- en habitatseffecten door:
  - Eigen activiteit + verkeersintensiteit
  - Voorkomen (monitoring!)
  - Activiteit en trefkans
    - Soort (dagritme, snelheid, vlieghoogte)
    - Habitat (homerange, vlieghoogte)

Soort	# Territoria Vergeer & Kok	# Slachtoffers	# Slachtoffers / # territoria
Zanglijster	43	6	0.140
Zwartkop	138	12	0.087
Appelvink	19	1	0.053
Goudhaan	217	2	0.009
Kuifmees	126	1	0.007
Gr. B. Specht	45	0	0

Vergeer & Kok 2008

Dank aan:

Youri van der Horst →

Henny Brinkhof

Ronald Zollinger

Paul Leenders

Paul van der Horst

Jan Jacobs

Gerard Müskens

Theo Wijers

Martijn Wijnhoven

Stichting Das en Boom

Ditmer Santema (Provincieloket GLD)

www.geldersverkeer.nl

Toplijst

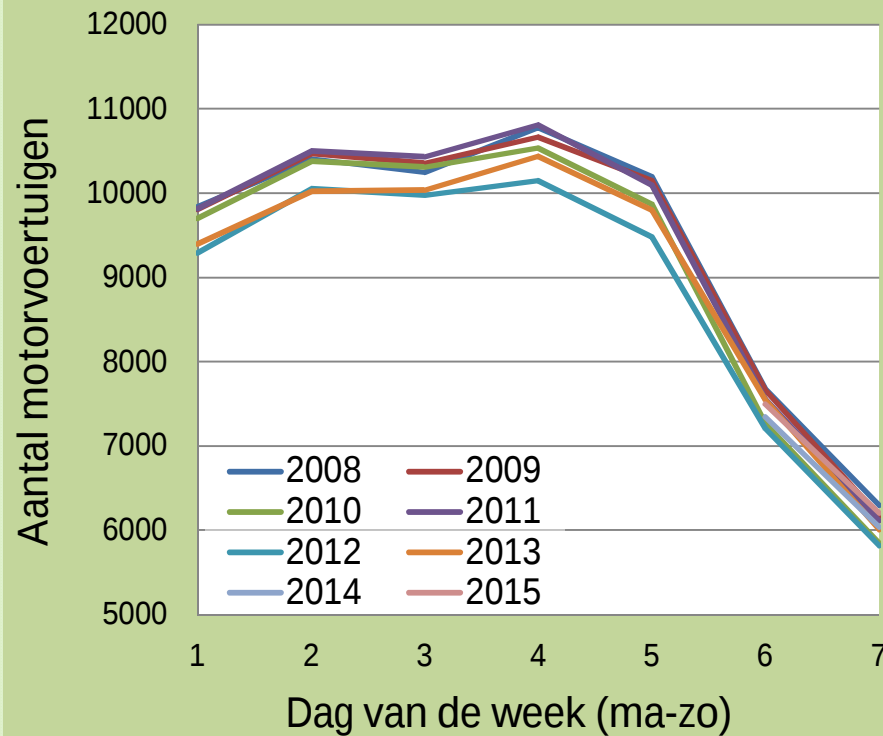
Vogels		Zoogdieren		Amfibieën		Reptielen	
Merel	81	Konijn	51	Gewone pad	31	Hazelworm	2
Koolmees	47	Egel	25	Bruine kikker	10		
Pimpelmees	33	Rode eekhoorn	16	(Kikker spec.)	8		
Houtduif	22	Haas	15	Groene kikker	6		
Roodborst	20	(Muis spec.)	11	Alpenwatersalamander	2		
Vink	15	Steenmarter	10				
Zwartkop	12	Bosmuis	9				

Overige soorten

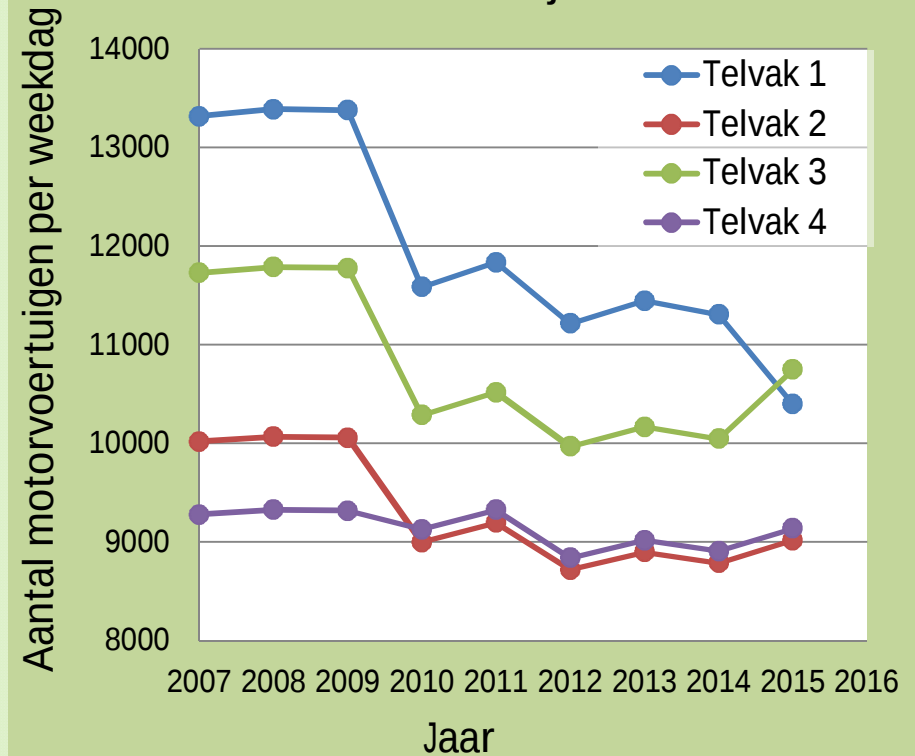
Vogels		Zoogdieren	
Zanglijster	6	Fazant	1
Gaai	5	Glanskop	1
Zwarte mees	5	Heggenmus	1
Winterkoning	4	Huismus	1
Boomklever	3	Kauw	1
(Zangvogel spec.)	3	Kuifmees	1
Zwarte kraai	3	Sperwer	1
Goudhaan	2	Staartmees	1
Tjiftjaf	2	Tuinfluit/Zwartkop	1
Appelvink	1	Turkse tortel	1
Boomkruiper	1	Vuurgoudhaan	1
Bosuil	1	Wilde eend	1
Buizerd	1		
		(Dwergvleermuis spec.)	5
		Bruine rat	3
		Gewone dwergvleermuis	3
		Ree	3
		Rosse woelmuis	3
		Bunzing	2
		Das	2
		Mol	2
		Wezel	2
		Bosspitsmuis spec.	1
		Vos	1

Verkeersintensiteit op de Nijmeegsebaan

Binnen een week

Over de jaren

Abstract

Toen het aantal auto's in Nederland snel toenam, waren verkeersslachtoffers onder de fauna een punt van aandacht. Tegenwoordig staan we er nauwelijks meer bij stil, alleen als het een bedreiging vormt voor onze veiligheid, of als het om zeldzame soorten gaat.

Maar hoe veel slachtoffers vallen er nou eigenlijk op een weg? Onderzoek laat zien dat dagelijkse tellingen nodig zijn voor een goede inschatting, omdat lijkjes ook kunnen worden versleept.

Wij hebben 10 jaar lang vrijwel dagelijks verkeersslachtoffers onder vogels, zoogdieren, amfibieën, en reptielen geteld op een provinciale weg in het bos bij Nijmegen.

Dit leverde ruim 500 slachtoffers op, van ruim 50 soorten. Ik zal de soortenlijst bespreken, de relatie met habitat, enkele seizoenspatronen, de verschillen in trefkans tussen soorten en de oorzaken daarvan. Daarnaast maak ik duidelijk dat iedereen die dagelijks eenzelfde traject aflegt zo'n tellingenreeks kan opstarten.